

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ“

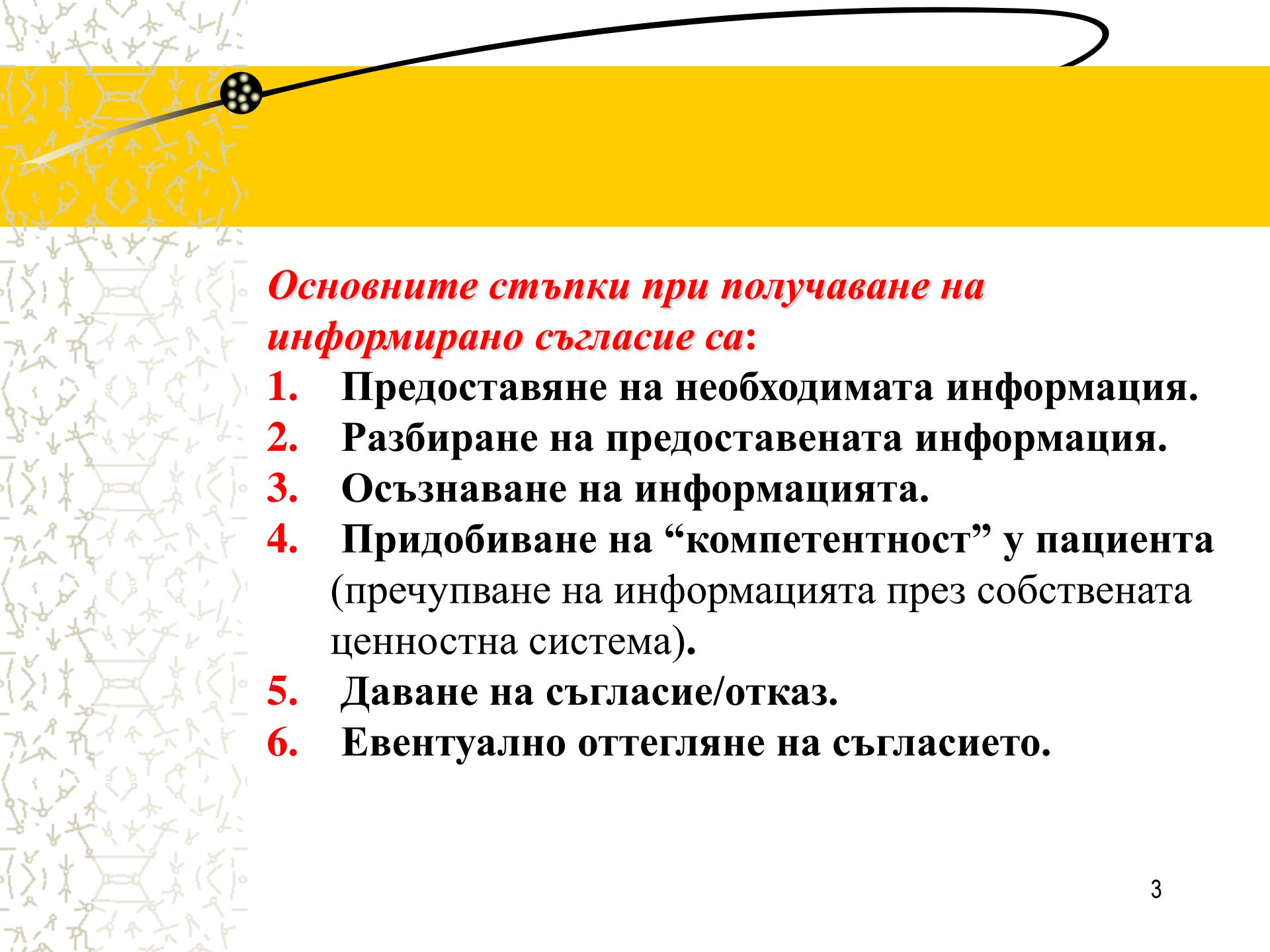
Лекция №6

Информирано съгласие

Проф. д-р Силвия Янкуловска, дмн

Информираното съгласие е израз на зачитане на ***принципа на уважение на автономността на пациента и представлява*** процес на последователно информиране на пациента от лекаря (*според своята компетентност информация могат да предоставят и медицинските сестри и акушерките*) и последващо получаване на *неговото решение* за предстоящо клинично действие.

Основните стъпки при получаване на информирано съгласие са:

- 1. Предоставяне на необходимата информация.**
- 2. Разбиране на предоставената информация.**
- 3. Осъзнаване на информацията.**
- 4. Придобиване на “компетентност” у пациента (пречупване на информацията през собствената ценностна система).**
- 5. Даване на съгласие/отказ.**
- 6. Евентуално оттегляне на съгласието.**

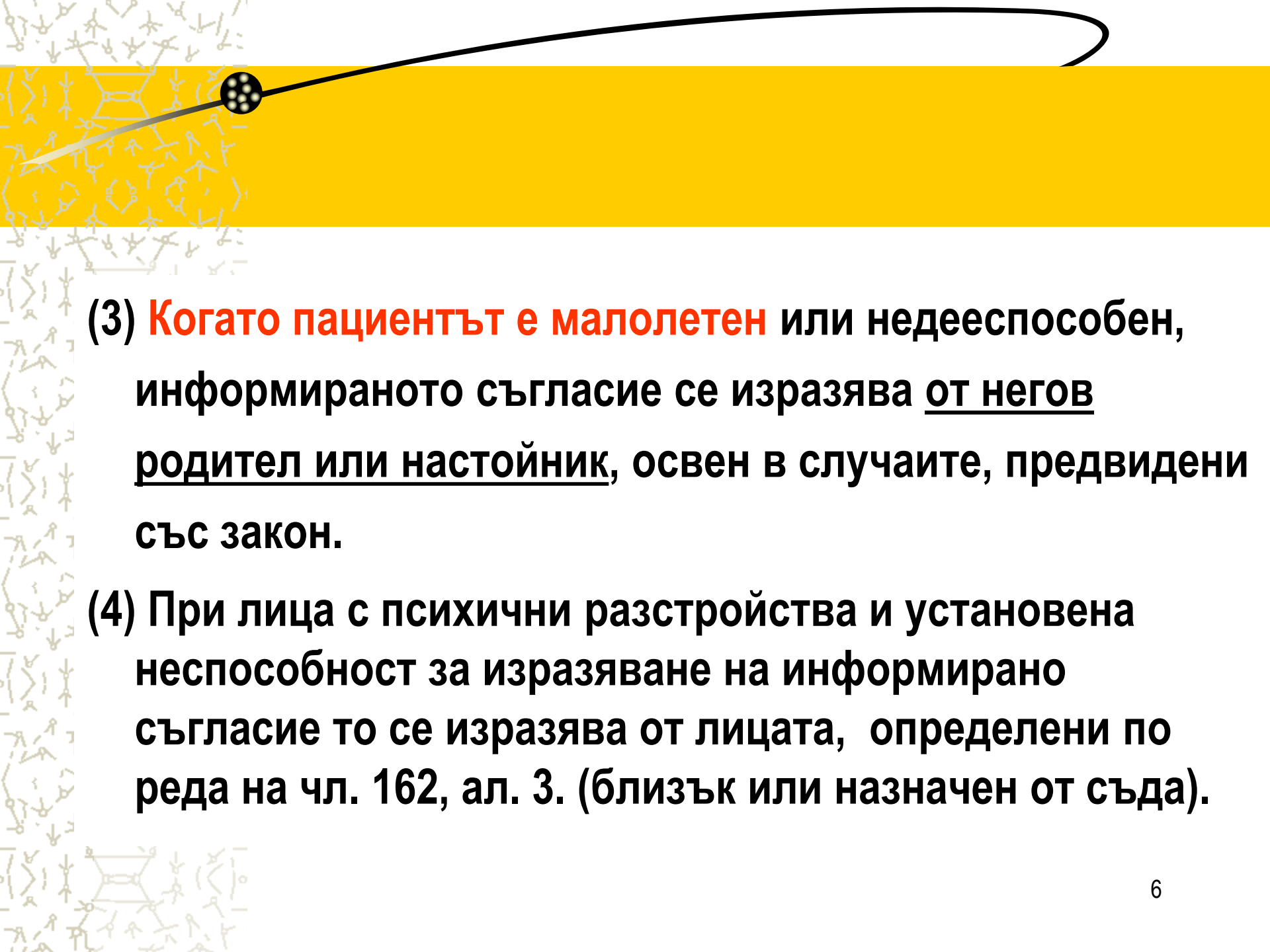
Българското законодателство изисква **изрично съгласие в писмен вид** от пациента в определените от **Закона за здравето** конкретни случаи:

1. При прилагане на методи за диагностика и лечение, които водят до **временна промяна на съзнанието** и при прилагане на методи, които не са намерили всеобщо приложение.
2. При извършване на хирургични операции и “сложни диагностични методи”.
3. За присаждане на орган (съгласие на реципиента).
4. За донорство на органи (съгласие от донора).

Закон за здравето

Чл. 87. (1) Медицинските дейности се осъществяват след изразено информирано съгласие от пациента.

(2) **Когато пациентът е непълнолетен** за извършване на медицински дейности е необходимо освен неговото информирано съгласие и съгласието на негов родител или попечител.

(3) Когато пациентът е малолетен или недееспособен, информираното съгласие се изразява от негов родител или настойник, освен в случаите, предвидени със закон.

(4) При лица с психични разстройства и установена неспособност за изразяване на информирано съгласие то се изразява от лицата, определени по реда на чл. 162, ал. 3. (близък или назначен от съда).

КАКВА ИНФОРМАЦИЯ

Чл. 88. - Необходимата информация; обема и формата ѝ

Чл. 89. (1) При хирургични интервенции, обща анестезия, инвазивни и други диагностични и терапевтични методи, които водят до повишен риск за живота и здравето на пациента или до временна промяна в съзнанието му, информацията и информираното съгласие се предоставят в **писмена форма.**

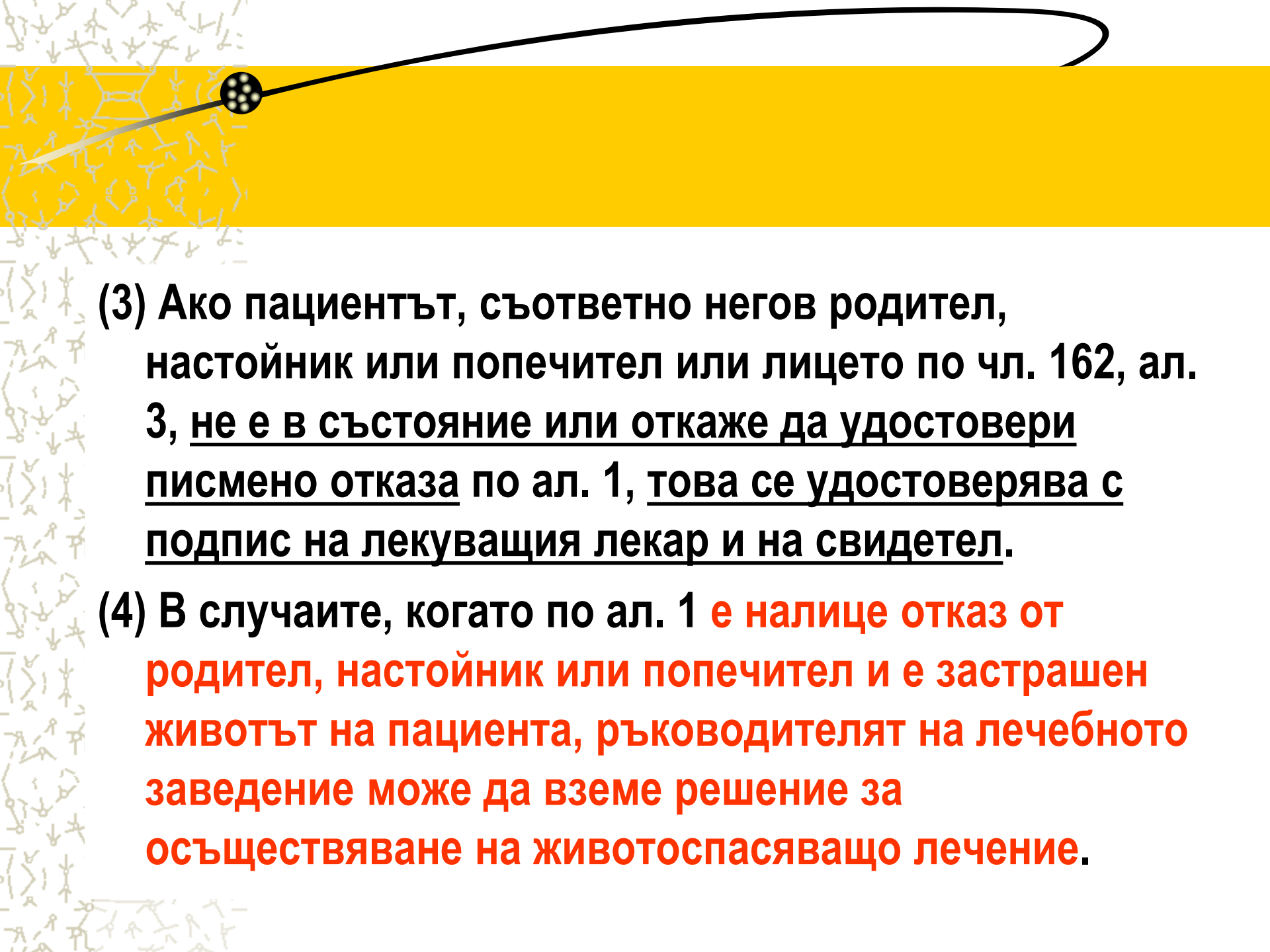
БЕЗ СЪГЛАСИЕ

(2) Дейности в полза на здравето на пациента могат да бъдат извършвани без писмено информирано съгласие само когато **непосредствено е застрашен животът на пациента** И физическото или психичното му състояние не позволяват изразяване на информирано съгласие И е невъзможно да се получи своевременно информирано съгласие от родител, настойник или попечител или от лицето по чл. 162, ал. 3 в случаи, когато законът го изисква.

ОТКАЗ

Чл. 90. (1) Пациентът, съответно негов родител, настойник или попечител или лицето по чл. 162, ал.3, може да откаже по всяко време предложената медицинска помощ или продължаването на започнатата медицинска дейност.

(2) Отказът по ал. 1 се удостоверява в медицинската документация с подписи на лицето.

(3) Ако пациентът, съответно негов родител, настойник или попечител или лицето по чл. 162, ал. 3, не е в състояние или откаже да удостовери писмено отказа по ал. 1, това се удостоверява с подпис на лекуващия лекар и на свидетел.

(4) В случаите, когато по ал. 1 **е налице отказ от родител, настойник или попечител и е застрашен животът на пациента, ръководителят на лечебното заведение може да вземе решение за осъществяване на животоспасяващо лечение.**

Кога медицинските действия са правомерни без съгласие?

- Когато е невъзможно то да се получи своевременно, а *живота на болния е в опасност.*
- При лица с определени заболявания или състояния (*принудително лечение*).
- При определяне психическото и физическото състояние по *нареждане на органите на правораздаването.*
- При *военнослужещи* и работници в някои *видове производства* (хранителна промишленост) или определени служби (детски ясли, болници) задължителни прегледи.
- *Разширяване на операция без допълнително информирано съгласие* – когато е свързано с основния повод на операцията.

Условия (Критерии) за валидност на информираното съгласие:

- 1. Компетентност** на пациента за волеизявление.
2. Предоставяне на **информация** необходима за неговото съгласие.
- 3. Доброволност** на съгласието.

Правила при осигуряване на информирано съгласие:

- По *начин*, несъздаващ риск от влошаване на състоянието на пациента.
- Допълнителна *емоционална подкрепа*.
- *Лекарят* отговоря за информирането на пациента, но медицинските сестри и акушерките могат да се включват според компетентността им.
- Трябва *да се уважава избора* на пациента във всеки момент на терапевтичния контакт.
- Пациентът трябва да има възможност *свободно да задава въпроси*.
- Информацията трябва да е съобразена с *индивидуалните потребности* и ниво на интелигентност на конкретния пациент.
- Трябва да се уверим, че информацията е *правилно разбрана*.

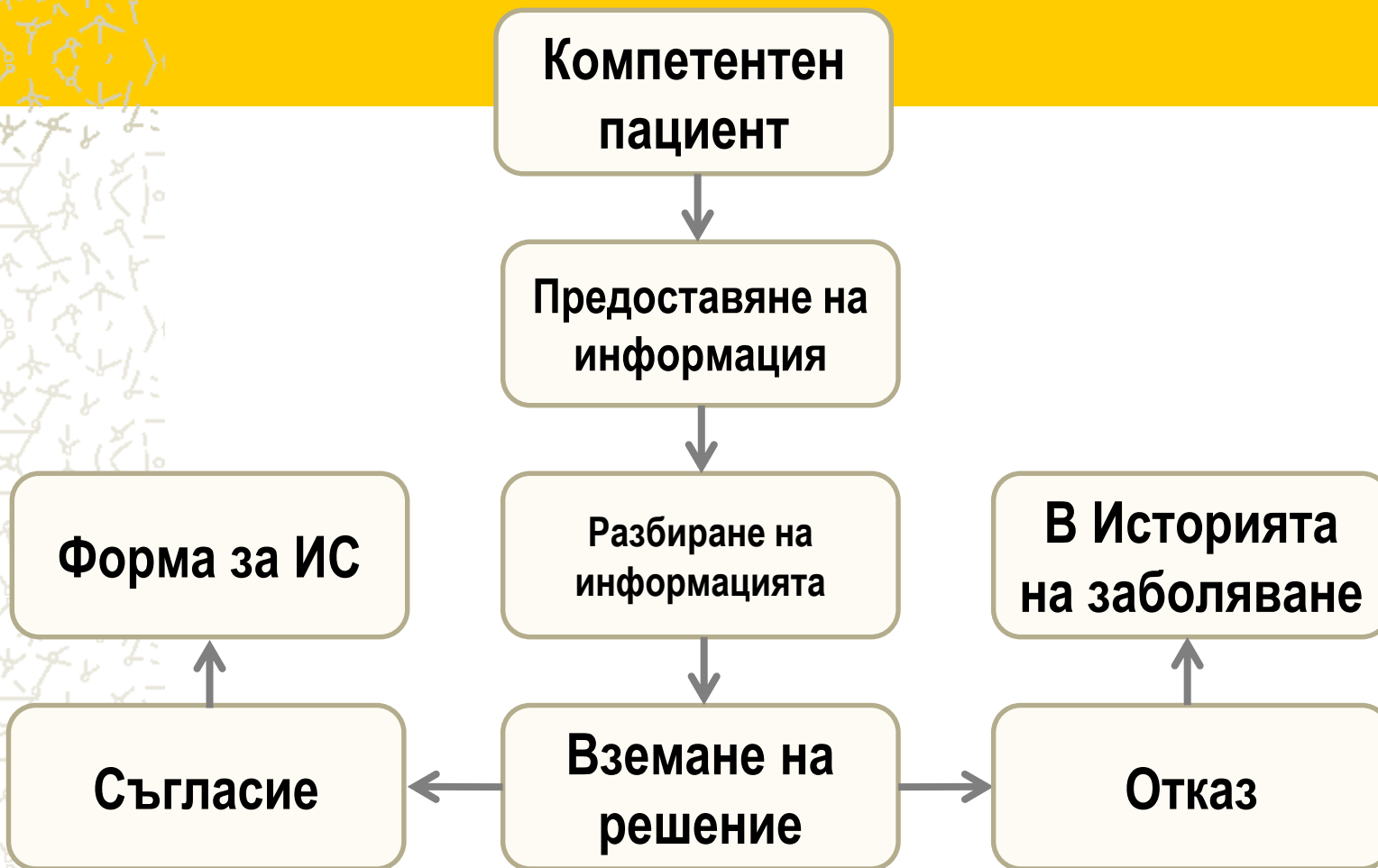
Видове съгласие

- ***Общо (подразбиращо се) съгласие*** за диагностика и лечение: дава право да се извършват някои рутинни изследвания и манипулации без изрично съгласие на пациента.
- ***Специално съгласие*** - при медицински действия, свързани с опасност или неприятни физически, емоционални и психически усещания. То трябва да бъде е изразено писмено.

Административна отговорност

- Съгласно ЗЗ длъжностно лице, което не информира пациента относно диагнозата, прилаганото лечение и т.н., се наказва с глоба от 300 до 1000 лв, а при извършване на медицинска дейност без съгласието на пациента или в нарушение с изискванията за получаване на съгласие се наказва с глоба от 500 до 1500 лв. При повторно нарушение е възможно лишаване от правото да се упражнява професията за срок от 6 месеца до една година.

ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ ПРОЦЕС

ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ ПРОЦЕС

НЕКОМПЕТЕНТЕН ПО ЗАКОН ПАЦИЕНТ

До 14 г.

**1 Законен
представител***

14 – 18 г.

**Пациент +
1 законен
представител
/Попечителско
съдействие/**

**Сключването на брак на непълнолетен води до
придобиване на пълна дееспособност
(чл.130,ал.5 СК)**

ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ ОСОБЕНОСТИ

- Не е необходимо включване на родител при лица над 16 години (чл.87,ал.3) в случаите на:
 - здравна консултация
 - профилактичен преглед и изследване
- При противоречие между непълнолетното лице и попечителя > липсва съгласие за лечение
- Съгласие и от двамата родители е необходимо при експериментално лечение и при трансплантация!